

# Undtagelser fra aktindsigt

Selvom udgangspunktet er åbenhed, indeholder offentlighedsloven en række undtagelser. De vigtigste handler om statssikkerhed, private personoplysninger, forretningshemmeligheder og interne myndighedsdokumenter.

---

## Åbenhed med grænser

Retten til aktindsigt er ikke ubegrænset. Offentlighedsloven indeholder i §§ 19-35 en række undtagelser, der beskytter vigtige interesser – statens sikkerhed, private personers integritet og myndighedernes arbejdsvilkår. Det er vigtigt at kende disse undtagelser, men det er lige så vigtigt at forstå, at de er undtagelser – og at åbenhed er udgangspunktet.

## Interne dokumenter – §§ 23-24

En af de vigtigste undtagelseskategorier er interne dokumenter. Ifølge § 23 er dokumenter, der er udarbejdet af en myndighed til eget brug (fx interne notater og udkast), undtaget fra aktindsigt. Det samme gælder for dokumenter, der udveksles internt i centralforvaltningen (§ 24).

Baggrunden er, at myndighederne skal have et frirum til at arbejde, diskutere og tænke sig om – uden at hvert eneste interne papir straks bliver offentligt. Men undtagelsen gælder ikke, hvis dokumentet er sendt til en ekstern part, eller hvis det indeholder faktiske oplysninger, der er relevante for sagen.

## Statssikkerhed og forsvar – § 31

Oplysninger, der kan skade rigets sikkerhed, forsvaret eller andre vitale statsinteresser, er undtaget fra aktindsigt efter § 31. Denne undtagelse er snæver og bruges sjældent af kommuner og styrelser – men den kan bringes i spil af efterretningstjenester og forsvarsministeriet.

## Private personoplysninger – § 30, stk. 1

Oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold – fx helbred, økonomi, seksualitet og andre følsomme emner – kan undtages fra aktindsigt for at beskytte den pågældendes privatliv. Det følger af § 30, stk. 1.

Det betyder fx, at en naboklagesag kan udleveres med de personlige oplysninger om din nabo sladdet, men at selve sagens faktuelle indhold stadig kan udleveres til dig.

## Drifts- og forretningshemmeligheder – § 30, stk. 2

Oplysninger om tekniske indretninger, fremgangsmåder eller forretningsforhold, som af konkurrencemæssige grunde er vigtige at holde hemmeligt for den pågældende virksomhed, kan undtages efter § 30, stk. 2. Det gælder typisk, når en myndighed modtager fortrolige erhvervsoplysninger i forbindelse med fx tilbud, ansøgninger om tilladelser eller tilsyn.

## Ministerrådgivning – § 27

En af de mest omdiskuterede undtagelser i loven handler om politiske rådgivere i ministerierne. Ifølge § 27, stk. 2-4 er dokumenter, der er udarbejdet af særlige rådgivere til ministres personlige brug, undtaget fra aktindsigt. Det samme gælder visse kommunikationer mellem ministre og deres embedsmænd, der udelukkende handler om politisk strategi.

Denne undtagelse var stærkt kritiseret under lovens tilblivelse, fordi den kan bruges til at holde politisk kontroversielle beslutningsprocesser ude af offentligheden.

## Undtagelserne er ikke absolutte

Det er afgørende at forstå, at de fleste undtagelser ikke er absolutte. Myndigheden skal foretage en konkret afvejning af, om hensynet til hemmeligholdelse i det konkrete tilfælde er tungere end hensynet til åbenhed. Og selv om aktindsigt afslås, skal myndigheden overveje at give dig oplysningerne i medfør af meroffentlighedsprincippet i § 14.

Hvis du mener, at en undtagelse er brugt forkert, kan du klage. Læs mere i artiklerne om klageadgang og Ombudsmanden.